Załącznik nr 1 do uchwały nr XIX/151/12
Rady gminy Kłodawa z dnia 22 sierpnia 2012r.

Plan odnowy
miejscowości Wojcieszyce na lata 2011 – 2018
opracowany przez Grupę Odnowy Sołectwa Wojcieszyce
przyjęty przez Zebranie Wiejskie Sołectwa Wojcieszyce dnia 2 marca 2011
ze zmianami wprowadzonymi dnia 9 sierpnia 2012 roku.

1. Charakterystyka miejscowości

Wojcieszyce są dużą wsią, liczącą prawie tysiąc mieszkańców. Pod względem przyrodniczym znajdują się na terenie makroregionu Pojezierze Pomorskie, w mezoregionie określanym jako Równina Gorzowska. Jest to teren o charakterze wyżynnym, ukształtowany pod wpływem procesów glacjalnych najmłodszego bałtyckiego zlodowacenia, porośnięty gęstymi lasami, wśród których występują liczne jeziora.

Wieś administracyjnie przynależy do gminy Kłodawa w powiecie gorzowskim. Jest położona na zachodzie Polski, ok. 50 km od granicy z Niemcami, na północnym krańcu województwa lubuskiego, kilka kilometrów na północny wschód od Gorzowa Wlkp., od którego dzielą ją rozległe pola, które ciągną się również na wschód (aż do wsi Różanki) oraz na zachód (w kierunku wsi Kłodawa będącej stolicą gminy). Grunty te należą do najlepszych użytków rolnych w regionie (III i IV klasa bonitacyjna).

Od zachodu wieś ogranicza rzeczka Srebrna, wypływająca z jeziora Ostrowite i wpadająca do Kłodawki, która jest prawym dopływem Warty. Północną granicę zabudowy wsi do niedawna wyznaczało jezioro polodowcowe, zwane Wojcieszyckim (głębokość 8 metrów, powierzchnia 10,5 ha, 570 m długości i 210 szerokości), jednak zaczęła już ona wykraczać poza ten limes. Niespełna kilometr dalej zaczyna się Puszcza Gorzowska, w której dominują drzewostany bukowe, sosnowe, dębowe i mieszane, a w bogatych i różnorodnych siedliskach występuje bogata fauna i flora.

Wojcieszyce leżą na obszarze o stosunkowo niewielkim zanieczyszczeniu środowiska. To, które jest powodowane przez źródła energetyczne, stale się zmniejsza wraz ze stopniowym odchodzeniem od spalania węgla kamiennego na rzecz paliw gazowych i ciekłych. Już w latach 70 ubiegłego wieku powstała oczyszczalnia ścieków i część wsi (teren tzw. bloków oraz bazy SHR) została skanalizowana. W pierwszych latach XXI wieku został wybudowany kolektor odprowadzający ścieki do zbiorczej oczyszczalni w Łupowie, dzięki czemu można było zlikwidować oczyszczalnię lokalną i skanalizować kolejny fragment wsi. Jednakże znaczna jej część nadal jest pozbawiona kanalizacji, co stanowi uciążliwość dla aktualnych mieszkańców i barierę rozwoju wsi, gdyż obniża zainteresowanie nabywaniem działek budowlanych.

Z miastem wojewódzkim Gorzowem Wlkp. oraz sąsiednimi wsiami - Kłodawą i Różankami - Wojcieszyce są skomunikowane liniami podmiejskimi PKS.

Wojcieszyce są starą wsią. Na jej terenie odkryto liczne ślady bytowania człowieka z epoki prehistorycznej i starożytności, zaś ciągłość osiedleńcza datuje się od wczesnego średniowiecza. Pierwsze znane zapiski pochodzą z 1337 (Wormesvelde), jednak już na przełomie XIII i XIV wieku powstał tu kamienny kościół, a więc już wtedy musiała to być osada znaczna. Zachował się korpus pierwotnego kościoła, do którego w późniejszym okresie została dobudowana apsyda ołtarzowa, zachowująca romańską stylistykę, a z drugiej strony wieża o konstrukcji szachulcowej, nakryta barokowym hełmem.

Przez większość swej historii Wojcieszyce były wsią folwarczną. Do dzisiaj istnieją zabudowania gospodarcze, pochodzące z XIX wieku, a także pałacyk dzierżawcy. Po II Wojnie Światowej

folwark został przejęty przez Państwowe Nieruchomości Ziemskie, zaczęło działać Państwowe Gospodarstwo Rolne, które później zostało przekształcone w Stację Hodowli Roślin, prowadząca hodowlę zachowawczą oraz twórczą roślin uprawnych.

Stacja Hodowli Roślin wywarła decydujący wpływ na rozwój wsi w II połowie XX wieku. Nie tylko dawała zatrudnienie znacznej liczbie mieszkańców, ale także budowała im mieszkania i organizowała aktywność społeczną. W latach 70 uległy likwidacji tzw. czworaki, a na ich miejscu wybudowano z wielkiej płyty trzy czteropiętrowe bloki mieszkalne. Dalsze cztery powstały w latach 80, co dało łącznie prawie trzysta mieszkań o standardzie miejskim. Pod koniec lat 70 została wybudowana duża farma krów mlecznych.

Część produkcyjna Stacji przynosiła znaczne zyski, które pozwalały na wypłacanie pracownikom przyzwoitych pensji oraz inwestowanie w rozwój przedsiębiorstwa i miejscowości. Powstała stołówka zakładowa, przedszkole, stadion piłkarski oraz tzw. dom socjalny, w którym obecnie mieści się Gminny Ośrodek Kultury.

Wskutek zmian politycznych oraz społeczno-ekonomicznych, zachodzących w Polsce po roku 1989, nastąpiło zdecydowane pogorszenie zewnętrznych warunków działania SHR. Zostało drastycznie okrojone finansowanie postępu biologicznego w rolnictwie, co uderzyło w dział naukowo-badawczy. Przedsiębiorstwo znalazło się w tzw. pułapce kredytowej, podobnie jak inne PGR, do likwidacji których de facto zmierzała polityka państwa.

Próbą wyjścia z tej sytuacji była restrukturyzacja przedsiębiorstwa, która oznaczała nie tylko ubytek znacznej części majątku (ziemie i obiekty w Różankach oraz Kłodawie) ale i redukcję zatrudnienia. Spośród zatrudnionych wówczas 154 pracowników (w okresie największego rozkwitu działalności było ich 234) wymówienie otrzymało 67. SHR wyzbyła się obiektów nieprodukcyjnych; mieszkania, kotłownię i inne urządzenia komunalne przekazano Spółdzielni Mieszkaniowej "Trzynastka", przedszkole, dom socjalny (w którym już od kilku lat funkcjonował GOK) boisko i pawilon sportowy - Urzędowi Gminy Kłodawa, zaś stołówkę sprzedano osobie prywatnej.

W 1993 roku zakład przejęła w dzierżawę od Agencji Własności Rolnej Skarbu Państwa spółka z o.o. pod nazwą "SHR Przedsiębiorstwo Rolno-Handlowe". Założyło ją 24 udziałowców - osób fizycznych, byłych pracowników Stacji. Do 1998 firma osiągała zyski z uprawy ziemi oraz hodowli bydła mlecznego i jałówek. Jednak mimo wzrostu wydajności produkcji roślinnej i większej produkcji mleka, w 1999 po raz pierwszy odnotowano straty finansowe.

W listopadzie 2002 skończyła się 10-letnia umowa dzierżawy. Ziemie i budynki powróciły do AWRSP, która wystawiła je na przetarg, w wyniku którego nowym dzierżawcą został właściciel Zakładu Ogrodniczego "Różanki", oddalonego o kilka kilometrów od Wojcieszyc. Zredukował on działalność gospodarstwa do produkcji roślinnej, na części pól założył plantację wierzby do celów opałowych, co dało możliwość drastycznej redukcji zatrudnienia. W obiektach po SHR nie prowadzi się już produkcji zwierzęcej, w większości stoją one puste i niewykorzystane, co prowadzi do przyspieszonego fizycznego niszczenia.

Upadek SHR oznaczał degradację ekonomiczną i społeczną miejscowości. Na redukcję zatrudnienia, związaną z restrukturyzacją, a później jego utratę wskutek likwidacji Stacji, nałożyły się skutki zwolnień grupowych oraz upadku szeregu przedsiębiorstw w pobliskim Gorzowie, w którym znajdowała pracę spora liczba wojcieszyczan. Bezrobocie dotknęło (i nadal dotyka) wiele rodzin, powoduje obniżenie ich stopy życiowej. Zjawisko to w szeregu przypadków przybrało charakter trwały, ponieważ zapotrzebowanie na pracowników posiadających zawody związane z rolnictwem jest nikłe, a wobec bezrobocia, które okresami w powiecie i województwie wynosiło nawet 25%, było bardzo trudno o jakąkolwiek pracę.

W miarę poprawy ogólnej sytuacji gospodarczej wzrosły szanse na zatrudnienie w mieście. Przystąpienie Polski do Unii Europejskiej ułatwiło emigrację zarobkową, z czego skorzystała spora grupa mieszkańców, zwłaszcza młodszych wiekiem. Pracują w wielu krajach - Holandii, Hiszpanii, w Niemczech, na Cyprze, dość często w gospodarstwach rolnych lub ogrodniczych i najczęściej nadal utrzymują więzi z rodzinna wsią.

Mieszkańcy Wojcieszyc to nie tylko byli pracownicy SHR. Spora ich część utrzymuje się z pracy w

przedsiębiorstwach produkcyjnych oraz usługowych, a także w instytucjach i urzędach na terenie pobliskiego miasta Gorzowa. W samej wsi istnieje kilkanaście małych przedsiębiorstw transportowych, usługowych i handlowych.

Niestety, wskutek systematycznie malejącego przyrostu naturalnego oraz racjonalizowania sieci placówek oświatowych w gminie, w Wojcieszycach została zlikwidowana szkoła, co oznaczało ubytek jednej z ważnych instytucji kulturotwórczych. Uczniowie są dowożeni do szkoły podstawowej oraz gimnazjum w odległych o kilka kilometrów Różankach.

Można wskazać co najmniej kilka przykładów podejmowanych przez mieszkańców Wojcieszyc działań społecznych na większa skalę, które przyniosły trwałe rezultaty. W latach 60 w czynie społecznym została wybudowana szkoła (obecnie w tym budynku mieści się świetlica), na przełomie lat 70 i 80 powstał stadion piłkarski z pawilonem mieszczącym m.in. szatnie. Wybitne osiągnięcie, jak na miejscowość tej rangi i wielkości, stanowił w latach 80 awans i utrzymywanie się przez kilka sezonów drużyny piłkarskiej ZLKS „SHR" w III lidze państwowej i doprowadzenie jej do 1/8 finału Pucharu Polski. Za poważny sukces należy uznać również zapewnienie dalszego funkcjonowania klubu w zmienionych realiach ekonomicznych. Ostatnio siłami społecznymi została utworzona i mocno rozbudowana witryna internetowa www.wojcieszyce.info

Wojcieszycka społeczność stanowi pod względem socjologicznym interesujący konglomerat. Charakteryzuje ją bardzo duża otwartość, zarówno w relacjach wewnętrznych, jak i na zewnątrz. Nie ma tutaj istotnych napięć i konfliktów, przeciwnie - są dobre doświadczenia współpracy ludzi należących do różnych środowisk. Należy też odnotować wysoki stopień tolerancji w kwestiach obyczajowych, religijnych czy politycznych. Istnieje więc duża szansa na zmobilizowanie znacznej części mieszkańców wsi, jeśli postawi się przed nimi ambitne wyzwania i wskaże realne sposoby rewitalizacji wsi.

W ostatnich latach wytyczono znaczną liczbę działek mieszkaniowych i mieszkaniowo-usługowych. Blisko sto z nich znajduje się w rejonie skrzyżowania drogi krajowej nr 22 (Gorzów Wlkp. - Strzelce Kraj.) oraz drogi powiatowej nr 1406F, prawie 20 w okolicach stadionu, naprzeciwko dawnej farmy. Znacznej wielkości teren nadający się do zabudowy mieszkaniowej znajduje się również na północ od obecnej zabudowy wsi, wzdłuż ul. Jeziornej.

Istnienie tych zasobów stwarza potencjalną możliwość znacznego rozwoju terytorialnego i przyrostu liczby mieszkańców wsi, zwłaszcza że negatywny wynik referendum w sprawie zlokalizowania lotniska na terenie gminy Kłodawa (jesień 2010) otworzył drogę do ewentualnego przekształcenia na cele budowlane pasa ziemi wzdłuż drogi nr 1406F, co oznaczałoby powstanie ciągłej (lub prawie ciągłej) zabudowy pomiędzy centrum wsi, a granicą miasta Gorzowa Wlkp.

Na razie jednak trzeba odnotować, że do tej pory nie pojawiła się „moda na Wojcieszyce" i tempo sprzedaży działek budowlanych oraz budowy domów mieszkalnych jest niewielkie w porównaniu z sąsiednimi wsiami.

Powstanie niniejszego planu oraz jego treść stanowi próbę zlokalizowania i zdefiniowania barier oraz poszukiwania sposobów ich likwidacji lub obejścia, a także uruchomienia czynników rozwojowych wsi. Wykonanie zamierzeń zawartych w planie doprowadzi do istotnej poprawy warunków bytu mieszkańców, podniesienia atrakcyjności Wojcieszyc jako miejsca zamieszkania i (lub) prowadzenia działalności gospodarczej, a przez to poprawy społecznego samopoczucia mieszkańców wsi oraz zmiany na korzyść jej postrzegania przez otoczenie. Będzie ono również stanowiło wsparcie dla poszukiwania dla Wojcieszyc nowego modelu rozwoju, który może polegać m.in. na przekształceniu uzbrojonych, a niewykorzystywanych terenów b. SHR w obszary przemysłowe.

2. Inwentaryzacja zasobów służących odnowie miejscowości

Rodzaj zasobu	Opis zasobu, którym wieś dysponuje	Znaczenie zasobu		
		małe	duże	wyróż-niające wieś
Środowisko przyrodnicze				
walory krajobrazu	Wieś leży w bezpośrednim sąsiedztwie dużego kompleksu leśnego o charakterze puszczańskim - Puszczy Barlineckiej (zwanej też Gorzowską).		x	
walory szaty roślinnej	drzewostany bukowe, sosnowe, dębowe i mieszane o bogatych i różnorodnych siedliskach		x	
cenne przyrodniczo obszary lub obiekty	Bezpośrednie sąsiedztwo barlinecko-gorzowskiego parku krajobrazowego			x
świat zwierzęcy (ostoje, siedliska)	bardzo bogata fauna zwierząt kręgowych i bezkręgowych, 142 gatunki ptaków		x	
osobliwości przyrodnicze				x
wody powierzchniowe	rzeczka Srebrna, jezioro		x	
dostępność komunikacyjna	drogi powiatowe Wojcieszyce – Gorzów oraz Kłodawa - Różanki		x	
Środowisko kulturowe				
średniowieczna metryka i bogata tradycja historyczna wsi				x
walory architektury wiejskiej	częściowo zachowany historyczny układ folwarczny, zniekształcony jednak przez XX-wieczną zabudowę		x	
walory ukształtowania przestrzeni publicznej	Kilka obszernych, urządzonych terenów publicznych (stadion, plac przy b. szkole, park w miejscu cmentarza. Tereny zielone wokół kościoła wymajają uładzenia.			x
biblioteka	Punkt biblioteczny gminnej biblioteki publicznej		x	
zespoły artystyczne	Taneczno-wokalny zespół młodzieżowy		x	
placówki oświatowo-wychowawcze	Działające przedszkole.		x	
zabytkowy kościół	Rzymskokatolicki, filialny, korpus i apsyda w stylu romańskim, barokowa wieża.			x
zabytkowe zabudowania pofolwarczne	Dawny pałacyk dzierżawcy oraz zabudowania gospodarcze			x

Obiekty i tereny				
działki pod zabudowę mieszkaniową	Znaczna liczba wolnych działek mieszkaniowych i mieszkaniowo usługowych na terenie tradycyjnej zabudowy wsi oraz przy skrzyżowaniu dróg 22 i 1406F, a także przy ul. Jeziornej		x	
zakłady produkcyjne i usługowe	Ok. 20 drobnych przedsiębiorstw, głównie usługowych i handlowych	x		
stadion piłkarski	2 boiska, główna płyta posiada instalację nawodniającą. Prawie całkowicie zniszczone ogrodzenie (zadanie 2).			x
siłownia	Urządzona w pawilonie sportowym na terenie stadionu służy kilkunastoosobowej grup[ie młodzieży uprawiającej kulturystykę.		x	
strzelnica sportowo - myśliwska	Obiekt prywatny, znajdujący się ok. 1 km od wsi. Jest on dość licznie odwiedzany, co stanowi przesłankę dla wydłużenie w kierunku północnym ciągu pieszo-rowerowego przy ul. Strzeleckiej .			x
place i miejsca publicznych spotkań	Na placu przylegającym do terenu dawnej szkoły kilka razy w ciągu roku odbywają się imprezy plenerowe, organizowane przez Radę Sołecką oraz GOK. Wymaga lepszego urządzenia – (zadanie 6).			x
świetlica wiejska	Mieści się w budynku dawnej szkoły, wybudowanym w latach 60 XX w. i niedawno zaadoptowanym do nowej funkcji. Odbywają się w niej m.in. zajęcia świetlicowe dla dzieci, zebrania wiejskie, spotkania organizacji społecznych, zabawy publiczne i uroczystości rodzinne. W świetlicy mieszczą się dwie pracownie komputerowe . Konieczny jest remont dachu, ocieplenie budynku i wykonanie nowej elewacji. (zadanie 4)			x
plaża i kąpielisko	Miejsce nad jeziorem Wojcieszyckim tradycyjnie służące mieszkańcom do kąpieli i plażowania, pozostające w „stanie dzikim” (zadanie 3)		x	
park	Teren poniemieckiego cmentarza został uporządkowany (łącznie z urządzeniem lapidarium) i służy obecnie jako miejsce wypoczynku dla mieszkańców.		x	

tereny zielone w centrum wsi	Na kilkusetmetrowym odcinku od przystanku autobusowego do bramy d. SHR rozciąga się mocno zaniedbany teren, na którym stosunkowo niewielkim nakładem kosztów można urządzić park (zadnie 11). Przed kościołem należy wybudować parking (zadanie 7), a wzdłuż parku, częściowo przy ul. Wspólnej ścieżkę rowerową (zadanie 9)		x	
okolice GOK, przychodni, stadionu i świetlicy	Na tym terenie znajduje się spory plac służący jako parking dla osób korzystających z tych instytucji, który wymaga utwardzenia (zadanie 8)		x	
plac zabaw dla dzieci	Wymaga renowacji oraz uzupełnienia urządzeń służących zabawie		x	
Przemysł, usługi, rolnictwo				
firmy produkcyjne i zakłady usługowe	Nieco ponad 20 drobnych przedsiębiorstw, głownie usługowych, transportowych i handlowych tworzy kilkadziesiąt miejsc pracy.		x	
hodowla zwierząt i uprawy polowe	Grunty i obiekty dawnej SHR są własnością ANR. Dzierżawca wykorzystuje je wyłącznie do celów produkcji roślinnej. Poza tym kilka małych gospodarstw indywidualnych.		x	
gospodarstwa ogrodnicze	Uprawy pod folią na niewielką skalę		x	
odpady poprodukcyjne do wykorzystania	brak			
placówki handlowe	3 niewielkie sklepy spożywczo-przemysłowe		x	
przemysł turystyczny	We wsi istnieje jedno duże gospodarstwo agroturystyczne.		x	
Instytucje				
szkoła podstawowa, gimnazjum	Szkoła podstawowa została zlikwidowana kilka lat temu ze względów ekonomicznych. Uczniowie są dowożeni specjalnymi autobusami do Różanek.		x	
przedszkole	Mieści się w budynku z roku 1980 wymagającym obecnie gruntownego remontu. Aktualnie uczęszcza 40 dzieci, które są podzielone na dwie grupy wiekowe *(zadanie 5)*.			x
placówka opieki społecznej	Brak, jednak pracownice GOPS pełnią w Wojcieszycach okresowe dyżury.	x		
Gminny Ośrodek Kultury	Placówka bardzo ważna dla wsi, stanowi jeden z głównych ośrodków życia społecznego			x
ośrodek zdrowia	Punkt lekarski, czynny przez 2 dni w tygodniu. Przyjmują lekarz rodzinny oraz pediatra.			x

Ludzie, organizacje społeczne				
Klub Seniora	Aktywny, co tydzień odbywają się spotkania z udziałem kilkunastu członków.			x
Stowarzyszenie mieszkańców	Stowarzyszenie Wojcieszyce XXI założone w 2011r. Skupia 26 członków, aktywne w rożnych dziedzinach ważnych dla życia wsi.		x	
koło Polskiego Związku Wędkarskiego	Koło PZW „Bizon” posiada aktualnie 26 członków		x	
Klub sportowy	Dwusekcyjny (piłka nożna i kulturystyka) klub sportowy „SHR Wojcieszyce”.			x
ochotnicza straż pożarna	Aktualnie brak (OSP, która długo istniała w Wojcieszycach, została zlikwidowana na początku lat 90. Były próby jej restytuowania, jednak z uwagi na znaczne koszty władze gminy nie wyraziły zgody i nie udzieliły pomocy)			
koło gospodyń wiejskich	brak			
Rada Kościelna	aktywna		x	
Sąsiedzi i przyjezdni				
sąsiedztwo znacznego ośrodka miejskiego	Położenie w bezpośrednim sąsiedztwie miasta wojewódzkiego, będącego znaczącym ośrodkiem przemysłowym, oświatowym i kulturalnym, jest bardzo korzystne z punktu widzenie mieszkańców wsi.			x
skrzyżowanie kilku szlaków turystycznych	Położenie przy pieszych i rowerowych szlakach turystycznych tworzy przesłanki dla opłacalności rozwijania usług turystycznych typu mała gastronomia.			x
ruch tranzytowy	Droga powiatowa Małyszyn – Santocko – Kłodawa – Wojcieszyce – Różanki de facto spełnia funkcje północnej obwodnicy Gorzowa, choć nie jest do tego celu dostosowana.	x		
pracownicy sezonowi z Ukrainy		x		

3. Ocena mocnych i słabych stron miejscowości

Mocne strony	Słabe strony
• Położenie w bezpośrednim sąsiedztwie miasta wojewódzkiego i jednocześnie rozległego kompleksu leśnego.	• Niedostatek miejsc pracy na terenie miejscowości.

• Istnienie na terenie wsi instytucji i organizacji świadczących ważne usługi społeczne (GOK, przedszkole, przychodnia, klub sportowy). • Tradycje i dobre doświadczenia w planowaniu i przeprowadzaniu działań siłami społecznymi. • Istnienie na terenie miejscowości i w jej sąsiedztwie dużych obszarów nadających się do wykorzystania dla prowadzenia działalności gospodarczej oraz pod zabudowę mieszkaniową. • Stosunkowo niewielkie zanieczyszczenie środowiska naturalnego.	• Utrzymywanie się syndromu „wsi popegeerowskiej". Istotna część mieszkańców doznaje degradacji ekonomicznej, strukturalnego bezrobocia i wykluczenia społecznego. • Zły stan dróg publicznych, zarówno prowadzących do innych miejscowości (powiatowych), jak i wewnętrznych (gminnych). • Niezadowalający stan komunikacji publicznej.
Szanse	**Zagrożenia**
• Możliwość uczestniczenia w kompleksowych działaniach, prowadzonych m.in. przez Związek Celowy Gmin MG-6, mających na celu rozbudowę i modernizację infrastruktury komunalnej. • Możliwość pozyskania inwestorów i lokalizacji na terenie miejscowości małych i średnich zakładów przemysłowych i usługowych.	• Niebezpieczeństwo zredukowania funkcji wsi do roli jednej z „sypialni Gorzowa". • Pogłębianie degradacji społeczno - ekonomicznej miejscowości. • Dalsze degradowanie techniczne terenów i obiektów służących niegdyś produkcji rolnej.

4. Opis planowanych zadań inwestycyjnych i przedsięwzięć aktywizujących społeczność lokalną

a) Wizja i priorytety rozwoju na lata 2011 – 2020

Wojcieszyce staną się miejscem dobrym do zamieszkania i prowadzenia działalności gospodarczej, a także wypoczynku i rekreacji.

Priorytety i założenia przyjęte w planie odnowy miejscowości:

1. podniesienie atrakcyjności wsi w oczach jej mieszkańców poprzez rozbudowę, modernizację lub odtworzenie elementów infrastruktury społecznej.

2. drobne inwestycje mające na celu rozbudowę i poprawę stanu infrastruktury komunalnej,

3. poprawa warunków dla organizacji życia społecznego wsi,

4. poprawa stanu estetycznego wsi,

5. wyzwalanie inicjatyw społecznych, aktywizowanie mieszkańców i włączanie ich w prace na rzecz miejscowości i społeczności lokalnej,

6. podniesienie atrakcyjności wsi jako przystanku na turystycznych i rekreacyjnych szlakach rowerowych, prowadzących wokół Gorzowa,

7. większe inwestycje, służące rozbudowie i poprawie stanu infrastruktury komunalnej wsi, w tym zwłaszcza dokończenie budowy kanalizacji sanitarnej oraz remonty dróg powiatowych i układanie twardej nawierzchni na drogach gminnych będą finansowane z Funduszu Spójności UE, FOGR i budżetów Gminy Kłodawa oraz Powiatu Gorzowskiego.

b) zadania, które powinny zostać zrealizowane w ramach planu odnowy miejscowości

Lp	Opis zadania	Termin realizacji	Szacun-kowy koszt zł	Uwagi
1	Remont świetlicy wiejskiej – etap I	2011	162 000	Wewnętrzne roboty wykończeniowe, wymiana instalacji C.O, gazowej, elektrycznej, wodno-kanalizacyjnej, wyposażenie
2	Ogrodzenie stadionu sportowego	2011	28 700	Inwestycja odtworzeniowa
3	Urządzenie plaży i kąpieliska nad jeziorem	2011-2013	17 000	
4	Remont świetlicy wiejskiej – etap II	2012-2013	150 000	Naprawa pokrycia dachowego, wykonanie elewacji wraz z ociepleniem, opaski wokół budynku, ułożenie płytek na wejściach do budynku
5	Remont Przedszkola Gminnego – etap I i II	2013-2014	500 000	Wewnętrzne roboty wykończeniowe, instalacja elektryczna, sanitarna, elewacja budynku, remont dachu, tarasu, budowa pochylni dla niepełnosprawnych
6	Zagospodarowanie placu przy Sali wiejskiej wykorzystywanego na imprezy okolicznościowe, w tym wybudowanie stałej estrady oraz utwardzenie części powierzchni polbrukiem lub asfaltem (zamiast rozkładanej podłogi)	2013-2014	50 000	Przewiduje się również ustawienie ławek
7	Budowa parkingu z oświetleniem przy kościele	2014	40 000	
8	Utwardzenie nawierzchni parkingu w okolicach stadionu i GOK	2015	50 000	
9	Wybudowanie ścieżki pieszo-rowerowej w ciągu ul. Kasztanowej	2014-2015	50 000	
10	Odnowienie placu zabaw dla dzieci	2015	15 000	Wstawienie nowych urządzeń, ogrodzenie siatką
11	Urządzenie i uporządkowanie terenów zielonych- urządzenie małego parku na placu w centrum wsi (w okolicach przystanku PKS) oraz pomiędzy bramą wjazdową do b. bazy SHR a kościołem	2013-2015	40 000	Zamówienie projektu, wytyczenie alejek, rekultywacja gruntu i wysianie trawy, nasadzenie krzewów i drzew, ustawienie ławek
12	Rozwój turystyki i kultywowanie tradycji	2016-2018	10 000	Urządzenie ekspozycji typu izba tradycji w budynku świetlicy, tablice informacyjne, odnowienie oznakowania szlaków turystycznych

13	Wyeksponowanie walorów architektonicznych i historycznych kościoła pw. Podwyższenia Krzyża Świętego poprzez wykonanie oświetlenia elewacji zachodniej i południowej	2013-2014	30 000	Konieczne zlikwidowanie dwóch słupów linii elektrycznej NN i położenie ok 150 m podziemnego kabla zasilającego.

c) zadania, które w czasie objętym planem powinny zostać zrealizowane w ramach innych programów i przedsięwzięć

- przystosowanie terenów dawnej farmy oraz bazy SHR do celów produkcji przemysłowej oraz usług,
- dokończenie budowy kanalizacji sanitarnej na obszarze aktualnej zabudowy wsi,
- budowa infrastruktury komunalnej na nowych terenach przeznaczonych pod zabudowę mieszkaniową,
- remonty dróg gminnych (ul. Polna, Krótka i Jeziorna) oraz powiatowych (ul. Wspólna oraz Parkowa),
- rozbudowa oświetlenia ulic,
- remont tzw. pałacyku na terenie d. bazy SHR
- remont i utwardzenie drogi gruntowej, stanowiącej przedłużenie ul. Polnej i prowadzącej do osiedla Górczyn w Gorzowie; budowa ścieżki rowerowej wzdłuż tej drogi.